

393(j)

Joseph Kwankwa

Proverbs and application from Potgietersrus ¹/₅

1

0-16

Diema.

K34/69

1. Tloxo e metsi e lotwa ke mong wa yona.

Ka xo rialo ke re xa xo motho wa ka reng xe tau e etla e xalefile xe a bona ba bangwe ba sa thsabe a re le nna xa ke thsabe e ka se bolae nna ke le nosi. Xe o ka thsaba o tla boloka bophelo ba xaxo.

2. Tlou xa e sitwe ke naka tsa yona.

Ke xore xa xo motho ya ka reng a ena le bana ba ba ngata a re bana ba ka ke ba bangata kudu lexe e mongwe wa bona a ka swa o tla kwa botloko le xe ba fihla masome a mathlano o tla re ke lobile ke xona xe ke re tlou xa e sitwe ke naka tsa yona.

3. Lentswe la kxosi le axelwa lexora.

Ba re ke xore kae le kae xe kxosi e bua leshano xa xo motho ya ka reng kxosi e leshano xe e ka nka thoka ya re e bolaya motho xa xo ya tla re a xo byalo morena, ba tla mo lesa a bolaya motho ba re motho eo kxala e tswanelo ya xore a kxale kxosi.

2

4. Mo xo xatileng ngata tsa pele le tsa moraxo di tla xata xona.

Batho ba ba ngata ba re xe ba dira ntho tse sa lokang ba re batho xa ba mpone mme batho ba mo lese ba se mo tswenye mme o tla re mohla ngwana wa xaxwe a etla mohlaleng a re batho ba loile ngwanaka.

5. Tse di ratanang le pokeng di a robala.

Ke xore ntho tse pedi kapa batho ba babedi ba ratana ba tle ba lale pokeng ba tloxe xa xabo e mongwe ba fihle xaxeso ba dule letsatsi le be le sobele ba dule ba be ba je dijo tsa bosexo ba thome xape ba ye xa xabo e mong xo fihlela masa a esa poka di wela fatse xodimo xa bona.

6. Tau xa di adimane meno.

Ke xore ka xo rialo ke re xa xo monna ya ka reng xo moratiwa wa xaxwe wa monna a re etla o robale le mosadi wa ka, nna o nthlotse o na le mekwa e mengata a ka se re xo moratiwa wa xaxwe robala le mosadi wa ka.

3 7. E mafi xa etswale.

Ke xore ka xo rialo ke re monna ya sebetsang ka xo tswenya a ka se tswale ngwana ya sebetsang byale ka yena ntho tsa monna yeo di tla ja ke thaka tsa xaxwe.

8. Tsikisa dira le noka mphaxo wa dira ke metse.

Ke xore o ka se nke motlatla kapa letlakanoke wa le nka ka nokeng wa le jala mo xo senang le metse wa re le tla xola lona le nyaka metse xe xo se na metse xa le xole ke seo ke reng tsikisa dira le noka le metse mphaxo wa dira ke metse.

9. Pitsi di pedi o mphaka o tee.

Ke xore mothepa o mong empa masoxana a mabedi byale ba rata mothepa mme ba sitwa xo mmolella xobane ba babedi ba ka se kxone xo mmonthsa lerato la bona le yena ke xona xe ke re mphaka o tee empa pitsi di pedi.

10. Mokxata lehuiti o kxata a le tsepile.

Ke xore mothlankana xe a ferexa mothepa o ferexa a ena le tsepo ya xore mothepa eo e tla ba mosadi wa xaxwe. Ke xe ke re mokxata lehuiti o kxata a le tsepile.

4 11. Xo tlola mosela wa seripaxa le lome le le lomileng.

Ke xore xe monna a ka robala le mosadi wa monna e mongwe monna eo a ka se robale le mosadi wa monnaeo a robetseng le mosadi o tla nyaka e mong bakeng sa xo robale le mosadi wa monna wa robetseng le mosadi wa tboxa a e robala le mosadi wa monna e mongwe o sele. Ke xona xe kere xo tlola mosela a seripaxa le lome le le lomileng.

12. Mmele ke lesenya kobo.

Ke xore le xe o ka reka ntho e ntle kudu xo feta le tsa ba bangata mmele ona o tla e senya kasetito le xe o be o e rata xo feta tse dingwe mmele o tla senya kobo eo e ntle-ntle.

13. Tlala ke a neka, phefo se-ja-noni.

Ke xe xo ena le tlala batho ba ota lexe motho a e swa o tla fumana xore o otile kudu, mme phefo yona le xe batho ba se na tlala ba nonne yona e bolayaya nonneng. Motho xe a e-swa a bolawa ke phefo o fumana a ena le mafura, mme ea swang ka tlala o tla bona masapo fela mmeleng wa xaxwe othle.

- 5 14. Tsipu e rile ke lebelo mohlaba wa re ke nabile.

Ke xore monna o rile ke rata basadi mme basadi le bona ba re ba bangata kudu xo fihlela monna a felelwa ke lebelo mme basadi bona ba re re nabile.

15. Morobe ke thuntse moja sa xaxwe a je.

Ke xore lehlabula le tsene ba jang difela ba ja, ba jang maxapu ba ja, ntho e ngwe le e ngwe e motho a e ratang o a e fumana le diperekisi re a ja ke xore morobe o thuntse.

16. Moxami tsiela moxami e mongwe.

Ke xore ke re dilo tse pedi xe di thlakane tse swanang le meraloko ya bana ba sekolo ba tle ba re a xo raloke ba sekolo sa baeng pele se tle se tsiela sa xae.

17. Mosetla motswala kxosi.

Ke xore kxosi e nyala mosadi mme ena mosadi eo a tswala ngwana, mme yena ngwana eo o tla tle e be kxosi.

- 6 18. Latswa xanong le tswile.
Ke xore xe o ka re xo monna e wa re masepa a xaxo lentswe lona leo o moroxakileng le ka se boele molomong xape le tswile o ka se bosetse molomong.
19. Mmphakhu xa ke ipone xo bona xona ke a bona.
Ke xore motho ya bifileng o tla utlwa a re batho ba befile mme yena a sa ipone xo befa xa xaxwe.
20. Chiwana e kxora mohla mokete wa kxosi.
Ke xore motho ya sa fumaneng bathosi ke xore motho ya se nang le mmaxwe kapa ntataxwe a fumane dijo ka tswanelo xo bao a phelang le bona mme mohla monyanya wa kxosi o tla ja mo a kxonang ka teng.
21. Xa ee tsabo ka disa ke tsa bo ka rorua.
Ke xore motho a se ke a re a kxopetse ngwana wa monna e mongwe xore a tle a mo disetse dikxomo modisa yeo a tla're kxomo ke tsa bo kanthe ke tsa bo monna ya mo adimileng.
- 7 22. Kxope xomela mohlaloxa dilo tse botse di a xomelwa.
Ke xore ka kakaretso nka re ke xo nyala xe monna a nyala mosadi o nyaka mosadi e mongwe le yena a rate xore a ka mo nyala byale ba re kxope xomela matlaloxa dilo tse botse a di xomelwe.
23. Nko e dupa dikxolo mme e dupa e sa tsebe.
Ke xore nko e kxona xo dupa empa ntho tse e di dupang xa e di tsebe keng, ke tse mpe kapa ke tse lokileng.
24. Naka tsa xo rweswa xa di kxoramele.
Ke xore xe o ka nka naka tse di taala wa di rvesa kxomo e nthsa di ka se dule xobane xa di a bexwa ke mmopi wa yona.

25. Monna ke selepe o lala a adimilwe.
Ke xore banna ba bangwe ba tle ba tloxele basadi ba bona
ba e xo robala le basadi ba banna ba bangwe.
- 8 26. O re o sepela le ba bathsa o sepele o xadima moraxo.
Ke xore e re o sepela le bana o sepele o lebelela moraxo koba-
ne ba tle sepela ba raloka xo fihlela ba xo direla kotsi.
27. Moxale xe a se pelong ya kxosi a ke a re o dirile selo.
Ke xore motho ya dulang le kxosi motseta kapa motho fela
xe a ka dira se sa kxahliseng morena o utlwa bohloko.
28. Kosha e tswa mosate batseta ra dumela.
Ke xore xe kxosi e ka bolela taba batseta ba dumela lesethsaba
se na le thswanelo ya xo dumela.
29. Moja sa xaxwe o a ipitla.
Ke xore batho ba bangwe xe ba eja se e bang sa bona ba
ipitla mme xe ba eja tsa ba bangwe xa ba ipitli.
- 9 30. Maxotlo a mantisi xa a fate molete.
Ke xore banna e kase re ba fihlala lesome ba lala le
mosadi a le mong.
31. Moxolo wa motho ke pelo.
Ke xore xe o e na le pelo ya xo loka o tla motho yeo
e bang e moxlo xo wena ngwana a mmaxo kapa motho fela o tla
tseba xore ke moxolo wa xaxo.
32. Kolobe ya masala moraxo ma mampya a e xobela.
Ke xore xe motho a tsamaya senya ntho tsa batho o re
metseng ya bona ba sale ba mo nka dikxang ba ba mo roxaka.
33. Letlotlo le bonwa ka mahlo molomo o sa tle xo le ja.
Ke xore o ka bonantataxo a humile wa re ke tlile xo ja
letlotlo la ntate xe xotse ke monna, ntate o mpha empa o
o ntse a tseba xore bateng ba tla le ja.